

Kort sagt

Kaffekopp-politiet

Realityprogrammet «Oslo S» viser den småkriminelle hverdagen på Oslo Sentralstasjon. 26. mars var et av innslagene arrestasjonen av en kar som hadde drukket kaffe fra en kopp han ikke hadde betalt for. Minst to vektere og en politimann deltok i aksjonen. Fyren var fredelig og både beklaget og påsto han skulle betale, men måtte først ut for å hente penger. Men han hadde alt drukket av koppen!

I Aftenposten 27. mars omtales politireformen. Mange har klaget over politiets dårlige responstid, tilstedeværelse og prioriteringer. En ubetalt kaffekopp ligger innenfor politiets prioriteringer, noe vi kan ha i minne neste gang vi ringer politiets nødnummer. Kanskje det også hjelper å si at et TV-team står klart til å filme?

Tor Hjalmar Johannessen,
Oslo

Stiller venstresiden opp for EØS-avtalen?

Det skrev faktisk Trygve Svensson i Agenda i tirsdagens Aftenposten. For de fleste som følger norsk EØS-debatt, tror jeg kronikken har ført til en del undring. Ikke så rart, når halvparten av venstresiden ønsker å si opp EØS-avtalen og går sterkt imot den (Rødt, SV og Sp), og den andre halvparten sliter med å garantere for at de kun kan være i en regjering som støtter avtalen (Ap).

Å påstå at venstresiden i norsk politikk «stiller opp for EØS-avtalen» er ikke bare feil, men i strid med de fleste av disse partiene sine parti-programmer! Vi er helt enige med Svensson i at arbeidslivskriminalitet må bekjempes. Det samme gjelder useriøse aktører og manglende rettigheter for arbeidstagerne. EU og Norge er akkurat like opptatt av å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Arbeidsinnvandring til Norge tjener i all hovedsak velferdssamfunnet vårt godt.

Hvis Agenda ønsker å føre an et forsvar for EØS-avtalen og mener at de kan få med seg hele venstresiden på det samme, er det gledelig. Vi tar mer enn gjerne imot flere på laget som forsvarer EØS-avtalen. Brexit viser med tydelighet hvorfor det er viktig.

Vetle Wang Soleim,
leder, Høyres Europautvalg

Korrigeringer

Oversikt over sykkelulykker
På side 32 i A-magasinet i dag er det en oversikt over sykkelulykker registrert ved Traumasenteret på Ullevål sykehus i Oslo. Aftenposten presiserer at registeret ikke inneholder sykkelulykker som utelukkende har skjedd i Oslo. Ullevål tar imot alvorlig skadede pasienter fra hele Sørøst-Norge.

André Bjerke ble frikjent i 1946

Debatt

Vilde Bjerke,
artist og forfatter

Da André Bjerke ble dømt av forfatternes såkalte æresrett i 1945, anket han saken. Ett år senere ble han frikjent av ankenemnda i Norges kunstnerråd, «pga. sin utmerkede holdning under krigen».

I Aftenpostens kronikk 29. mars fremsette Kjartan Fløgstad, Espen Søybye og Tore Rem en påstand om at min far André Bjerke og min bestefar Ejlert Bjerke under krigen samarbeidet med Wehrmacht gjennom det nazivennlige G. Stenersens Forlag: De tjente tilsammen ifølge Fløgstad & Co 33.580 kroner (tilsvarende 740 000 kroner i dagens pengeverdi). Fløgstad, Rem og Søybye velger å trekke frem at Hans Heiberg, som var formann i Forfatterforeningen i etterkrigstiden, påsto at arbeidet for Stenersen satte min far og bestefar «i klasse med brakkebaroner».

Kritikken deres mot André Bjerke er urettrettiget og en enorm belastning for vår familie.

André Bjerke var så langt fra en nazist som det går an å komme. Han var en glødende motstandsmann under krigen. I 1940 deltok han som soldat i kampen mot den tyske invasjonsmakt. Han deltok i illegalt arbeid og satt i tysk krigsfangenskap. I 1943 måtte han gå i dekning fordi nazistene var på jakt etter ham. Det siste året av krigen søkte han tilflukt i Langlim i Telemark hos gårdbruker og bygdelyriker Olav Bakken.

Det stemmer at Ejlert Bjerke alene jobbet for G. Stenersens Forlag under krigen, og at han tjente 33.580 kroner på oversettelser av ikke-nazistiske verk. Men han var ikke nazist. Langt ifra. (Se s. 192 i Peter Normanns Waages biografi om André Bjerke: *I kampens glede*, 2018.)

Faren fikk alle pengene

André nektet å jobbe for G. Stenersens Forlag og hadde ingen kontakt med dem, bare med faren, som arbeidet med oversettelsen av *Fänrik Ståls sägner*. Faren fikk alle pengene. André tjente selv bra på Aschehoug forlag mellom 1940-1942, blant annet på *De dødes tjern*, og hadde ikke behov for penger fra Stenersen. Før 1942 var honorarene fra Aschehoug ikke nazifisert, og André utga ingen bok under krigen etter 1942.

Fänrik Ståls sägner er Finlands frihetsdikt. Fedrelandssangen er hentet derfra. Det er en monumental forkynnelse av - og forsvarstale for - rettssamfunnet og individets ukrenkelighet kontra barbari og diktaturmetoder; og da tyskerne skjønnte det, nektet de verket å bli markedsført. Det ble aldri omtalt i en eneste norsk avis under krigen.

Motvillig ja til å hjelpe faren

To unnskyldende faktorer for Ejlert Bjerke var 1) at det ikke var kommet noen parole fra hjemmefronten da han oversatte for Stenersen. Da parolen kom høsten -44, trakk han straks avtalen med forlaget tilbake, og da var allerede boken på markedet. Og 2) Ejlert var psykisk ubalansert og

André Bjerke var så langt fra en nazist som det går an å komme. Han var en glødende motstandsmann under krigen.

”

alkoholisert og hadde et vanskelig ekteskap. Det var dette, samt fattigdom og pen-genød, som gjorde at Ejlert tok oversetteroppdrag for Stenersen forlag under krigen. Ejlert tryglet og bad André om hjelp, og til slutt sa André motvillig ja til å hjelpe faren med å oversette noen vers i *Fänrik Ståls sägner*, på grunn av verkets klart anti-nazistiske innhold.

Forfatterforeningens æresrett besto av seks forfattere i 1945. Utenomrettslig «dømte» de Ejlert og André Bjerke til en meget streng straff, uten å være en domstol eller ha mandat til å dømme og uten å følge alminnelige rettsprinsipper. De praktiserte dobbel inhabilitet og satte i gang straffen før ankefristen var utløpt og før dommen var endelig. Straffen var fryktelig hard og sto overhodet ikke i forhold til hva «de» hadde gjort.

Det er disse prosedyrene ved æresretten som Fløgstad kalte «forbilledlig» under NRKs program Torp nå nylig.

Frikjent av æresretten etter ett år

Til tross for at André ikke samarbeidet med Stenersen, fikk han en bot på 10.000 kroner (250.000 kroner i dagens verdi) pluss karantene i et år. Ejlert fikk tre års karantene og bot. Man fikk ikke ha noen inntekter i karanteneperioden, som innebar forbud mot enhver bokutgivelse, foredrag og tekster til teatre. Det var det samme som å bli dømt til sult i et år. Begge fikk munnkurv i pressen.

André Bjerke anket. Ett år senere ble han frikjent av æresretten, men da hadde han sonet ferdig hele straffen. De slapp å betale boten, men Ejlert fikk ytterligere to års eksklusjon fra Forfatterforeningen.

André Bjerke var uskyldig.

Jeg ber om en unnskyldning

Jeg ber Fløgstad, Rem og Søybye komme med en offentlig unnskyldning. De har satt en stygg flekk på min far og bestefars navn. Slike alvorlige beskyldninger kan hefte ved personen i lange tider, selv om de er urettede. André og Ejlert Bjerke er nå døde og har ikke anledning til å forsvare seg.

André Bjerkes datter, Vilde Bjerke, krever en unnskyldning fra forfatterne Kjartan Fløgstad, Espen Søybye og Tore Rem for deres påstander om hennes far. Her er hun fotografert sammen med sin far rundt 1970.

Foto: Privat